

Kutatási jelentés az Anubisz barlangkutató csoport és Adrenalin barlangkutató egyesület 2007. évi kutató tevékenységéről

Bevezetés

Az Anubisz és az Adrenalin barlangkutató csoportok 2007. őszétől kezdtek közös kutatási objektumoknál dolgozni. A két csoport kutatóit már évtizedes jó kapcsolat kötötte össze. Ezután jutottunk arra a gondolatra, hogy az eddigi pusztán túrázásra szorítkozott együtt működést a kutatás területén is kamatoztassuk. Így kértük meg a kutatási engedélyeket összesen öt barlangra, illetve barlang indikációra. Ezek, és a barlangokban történt munkák időbeni eloszlása:

- ***-Hosszú-hegyi új (Kristályos) barlang- 7 kutatási alkalom***
- ***-Hárs-hegyi Szent Miklós-barlang- 2 kutatási nap***
- ***-Hárs-hegyi gömbfülke (indikáció)- 1 kutatási nap***
- ***-Pilis-oldali kigőzölgés- 2 kutatási nap***
- ***-Nagy Szopláki (V. számú) víznyelő- 1 kutatási nap***

Fenti kutatási objektumok mellett az Anubisz barlangkutató csoport már kutatási engedéllyel rendelkező, alábbi munkahelyén dolgoztunk közösen:

- ***Pilisszentkereszt-szurdoki víznyelő***

Az engedélyek kézhezvétele szeptember, illetve október elején történt. Ezután összesen - a durván két és fél hónap alatt - tizenhárom alkalommal kutattunk. Ezek közül tizenkét egynapos, és egy kétnapos alkalom volt. A munkán átlagosan a két csoportból összesen 7-10 fő vett részt. Egy kutatási napon átlagosan 5-8 órát töltöttünk el a tevékenységgel. A kutatásban résztvevők összes munkaóraszámja 620 óra volt.

Sajnálatos módon az idő rövidege, illetve az időjárási viszonyok miatt kitűzött céljainkat nem sikerült maradéktalanul teljesíteni.

A két csoport adatai:

Anubisz Barlangkutató Csoport, Bp. 1094. Viola u. 42.

Adrenalin Barlangkutató Egyesület, Bp. 1116. Budapest, Karcag u. 3.

A kutatásvezetők adatai:

Kocsis András,

Túri Zoltán, Kut. vezetői eng. száma: 130.

Lakcíme: 2730. Albertirsa, Szövetség u. 19.

Lakcíme: 1033. Budapest, Harrer P. 18.

Hosszú-hegyi új (Kristályos) barlang

A barlang a Hosszú-hegy ÉNy-i oldalán, a gerinc vonalától DK-re, egy kis kőfejtő talpszintjén található. A Pilisszántót Pilisszentkeresztel összekötő műút legmagasabb pontján indul a hegyen keresztül egy széles dózer út, melyen a zöld turistajelzés is halad. Ezen az úton kb. 400 méter megtétele után a zöld jelzés elkanyarodik jobbra. Itt találjuk az erdőben a kis kőfejtőt, melyben hátul, a bal oldalon található az üreg. A kőfejtő falán igen szép tetraédes, 2-3 centiméter nagyságú kalcitkristályok, és a talpszinten egy kisebb üreg, valamint igen hideg levegő hívta fel a figyelmet egy esetleges barlang jelenlétére.

A feltárt barlang leírása

Adatok

Jelenlegi hossz: 17 méter

Jelenlegi mélység: 1,5 méter

Jelenlegi magasság: 1,5 méter

Genetika

A barlang jelenlegi formájának kialakulása legalább három fázisra bontható. Első szakaszban keveredési korróziós, illetve hévizes tevékenység fejtette ki hatását. Ebben a szakaszban történt az üregesedés. A víz egyértelműen a jelen lévő repedéseket tágitotta, formálta. A következő szakaszban a stagnáló, lassan apadó víz vékonypados, meszes agyagrétegeket halmozott fel, valamint megindult az üreg falain a kristályosodás. A harmadik szakaszban a repedéseken a lefelé szivárgó víz a járat talpán azokat tágitani kezdte, jellegzetesen kicsipkázta. A befoglaló kőzet Dachsteini mészkő, Hárshegyi oligocén homokkő fedő alatt.

Klíma viszonyok

A bejárati részben a külső levegő érvényesül. A belső szakaszokon a végponton lassú, de állandó lécsere tapasztalható. A középső részeken viszont időnként - a külső levegő függvényében - időnként „áll” a levegő, pára képződik. Pontos, hosszú távú klímamérést még nem végeztünk, de alkalmi mérések alapján 6-8 Celsius hőmérséklet a jellemző.

A barlangban végzett munka

A barlangban hét alkalommal dolgoztunk, személyekre bontva összesen 460 munkaórán. Az üreg feltárása, a kitöltés kitermelése igen könnyen haladt. A kitöltést - valószínűleg a bányászati robbantások következményeként - az első, függőleges hasadék jellegű szakaszban kizárólag a fent említett laza törmelékben található kalcitkristályok alkották, időnként barlangi agyaggal keverve. Itt már nem voltak ritkák a 3-5 centiméter méretű kristályok sem! A falak határozottan oldottak, helyenként kalcittal borítva.

A második, vízszintes jellegű szakaszban már két részre osztható a kitöltés. A felső szint fenyőtűvel kevert humusz, míg az alja tizenöt centiméter vastagon a már megszokott kalcit. A humusznak egyértelműen állati alom jellege volt, erre nem csak a nyomok, és magmaradványok, hanem a kitöltés helyzete is utalt. Természetes úton tudniillik nem kerülhetett volna be. A falakon ezen a részen már jelentősen nagyobb mértékű a kalcit jelenléte. Ezen a szakaszon (kb. 14 méter hossz) már végig levegős járatban haladtunk, csak a talpszinti kitöltést termeltük ki. A jelenlegi végponton két irány kínálkozik továbbjutásra.

További tervek

A 2008-as évben tovább folytatjuk a kitöltés kitermelését. Pontos klímamérést tervezünk, megkezdjük a megfelelő hőmérők beszerzését. A jelenlegi járatok térképének készítése már folyamatban van. Amennyiben az eddigiekhez hasonló képződményekkel borított járatokat találunk, felmerül a kérdés a barlang védettségi fokát illetően.

Hárs-hegyi Szent Miklós-barlang

A Szent Miklós barlang Budapest területén, a második kerületben található, a Nagy-hárs-hegy Ny-DNy-i oldalán található kőfejtőtől mintegy 250 méterre K-ÉK-re helyezkedik el. Az üreget a kőfejtőt megkerülő ösvényről lehet megközelíteni. A barlangot a 90-es évek elején az Acheron barlangkutató csoport kutatta. A végpont egyértelműen huzatol, a levegő elég hamar cserélődik. Ez, és a könnyű megközelíthetőség miatt vetődött föl a barlang kutatásának gondolata.

A barlangban végzett munka

A barlangra összesen két kutatási napot tudtunk idén szánni. Ez összes munkaórában kb. 60 órát jelentett. Az itt végzett tevékenység tulajdonképp a két végpont közül a bal oldali tágítására, mélyítésére szorítkozott. A jobb oldali végponton a régi (Acheron) bontási pont megközelítését egy, azóta beomlott szikla nehezíti. Időnként kirándulók, kutyasétáltatók faágat, stb. dobálnak be a barlangba, így azt rendszeresen „takarítjuk” is.

További tervek

Jövő évben természetesen folytatjuk a bontást. A bal oldali végpont felett található omladék megerősítését tervezzük, mivel az igen életveszélyessé teszi a munkát. Ennek pontos, megbízható tervezése a magas főte miatt még tart.

Hárs-hegyi gömbfülke (indikáció)

A barlang indikáció Budapest területén, a második kerületben található, a Nagy-hárs hegy Ny-DNy-i oldalán található kőfejtő meddőhányója alatt, mintegy 50 méterre - DNy-i irányban helyezkedik el. Egy körülbelül 2 méter átmérőjű, 3 méter hosszú, gömbfülke jellegű üreg, a hegyláb törmelékben, később oligocén homokkőben, melynek végpontján kibukkan a mészkő. Az üreget a hárshegyi turista-körútról lehet megközelíteni. Az objektumot hivatalosan idáig nem kutatták. Méretei, és a könnyű megközelíthetőség miatt vetődött föl a barlang kutatásának gondolata.

A barlangban végzett munka

A tárgyévben három alkalommal próbáltunk meg bejutni az üregbe. Sajnálatos módon az üreget jelenleg egy kb. 4-6 fős, hajléktalanokból álló csoport lakja. Próbálkozásaink idáig hogy bejussunk nem sikerült. A január-februári hidegebb időszakban teszünk a kutatásra újabb kísérleteket. Reményeink szerint a hideg idő alkalmával talán a nem várt lakók eltávoznak, és megkísérelhetjük a feltételezett barlang feltárását.

Az egyetlen pozitívum, hogy az illegális lakók szállásuk komfortabilitását és méreteit növelendő, kitértették, mélyítették az egykori gömbfülkét. Így az egykori 2 méter átmérőjű, 3 méter hosszú, gömbfülke jelenleg becsülve kb. 5-6 méter hosszú, 4-5 méter széles, és majd két méter magas üreg lett. Így reményeink szerint könnyebb lesz kijelölni a kutatás irányát.

Nagy Szopláki (V. számú) víznyelő

A tárgyévben a víznyelő környékét kitisztítottuk, és megvizsgáltuk a tíz évvel ezelőtti bontás utáni állapothoz képest a jelenlegit. A régi víznyelő aknát az utolsó bontások alkalmával a felszínre nyitottuk, de a munkák bizonytalan ideig történő szüneteltetése miatt még 1990-es évek közepén be is fedtük. Jelenleg a tavasszal tervezzük az első bontásokat, mivel az esetleges olvadékvizek szivárgás alkalmával megmutatják a pontos kutatási irányt, illetve mivel a bejárati első két méteren új ácsolatot szükséges készíteni az első négy méter omlásveszélyes volta miatt. Ezt viszont a téli időszak fagyott felső rétegekben igen nehéz lett volna kivitelezni, mivel a régi ácsolatot teljesen fel kell tölteni, a depó (kb. négy köbméter) áttermelésével.

Pilis-oldali kigőzölgés

A kigőzölgés Pest megyében, Pilisszentkereszt községhez közelálló, Pilis-hegyen található, a hegy csúcsától É-ÉNy-i irányban, mintegy 400-450 méter távolságban, a hegyoldalon a csúcstól számított egyes és kettes nyiladék között a hegyoldalban. Tengerszint feletti magassága kb. 600 méter.

Az objektumot - idáig nem bontotta senki, és így nem látszik egyértelműen a hegyoldali törmelékben - az enyhe ősz miatt több bejárás sem sikerült egyértelműen azonosítanunk. A téli hidegben azonban sikerült megbontanunk. Egy egy méter széles, három méter hosszú kutatóárkot mélyítettünk. Az árok egyik oldala kb. két méter, a másik oldala fél méter mély, a hegyoldal dőlésszögének megfelelően. Az irány egyelőre még bizonytalan, folyamatosan lefelé tartunk. A hegy felőli mélyebb oldalon ácsolás szükséges, a hegyoldal suvadása miatt. Ezen az oldalon elértük a szálkövet. A további munkálatok egyelőre a kutatóakna mélyítésére szorítkoznak, folyamatos ácsolás mellett.

Pilisszentkereszt-szurdoki víznyelő

Az Anubisz Barlangkutató Csoport 2007. évben folytatta a Pilisszentkereszt Szurdokvölgyi Víznyelő barlang feltárását.

A barlang a szentkereszt szurdok, kőfejtő felőli bejáratától kb. 150 méterre, a szurdok bal oldalában nyílik felszínre a völgytalp szintjétől kb. 17 méterrel feljebb. Az egykori víznyelő bejárata egy, a völgy oldalfalából kiemelkedő szikla kibújás aljában indul egy 200 x 70 cm.-es átmérőjű felszínre szakadási ponttal. Csoportunk a 2007. év októberére, a víznyelő aknájának kitöltésanyagát részlegesen eltávolítva elérte a 15 méteres mélységet. Ebben a mélységben a további feltárást jelentős mértékben lelassította hogy az akna átmérője elérte a 3.5 x 2.5- métert. Figyelembe véve az aknatalp 7 m² alapterületét, egy méter teljes szelvényű talpszint süllyesztés, jelentős mennyiségű kitöltésanyag felszínre deponálását jelentette.

A pilisi viszonylatban szokatlanul laza szerkezetű, tiszta, átmosott kötőanyag, amely az akna kitöltés anyagát képezi nem tette lehetővé nagyobb mélységű kutató akna mélyítését ácsolat beépítése nélkül. Az akna oldalfalában nyomon követhető tektonikus törés, (mely a felszínen a hegytetőig követhető) irányt mutatott, hogy melyik oldalban érdemes, az ideiglenesen beépítésre kerülő ácsolattal biztosítva, kutató aknát mélyíteni. Az év végére további 3 méter talpszint süllyesztést tudunk végrehajtani, mikor a tektonikus törés 18 méteres mélységben 15 cm. szélességben, 1.5 méter aláhajlással megnyílt. A hasadékból jól érezhető légáramlatot észleltünk.

Sajnálatos módon, a december 23.-i kiszállás alkalmával az ácsolatot megbolygatva találtuk, a végponti kutató akna besuvadt. A további szabotázs akciók elkerülése érdekében, úgy döntöttünk hogy folytatjuk az akna teljes szelvényű bontását, a vízszintes kiterjedésű járat eléréséig. A szurdokvölgy talpszintjét képező aktív patak szintjétől kb. 1-1.5 méter feltöltődés választhat el minket. Ebben a mélységben feltételezzük az „áttörést”, mert csekély a valószínűsége, hogy az akna, a jelenleg felszínen folyó patak szintje alatt is függőlegesen haladna lefelé, attól 8-10 méter légvonalbeli távolságra rányelődés nélkül. A barlang feltárása pillanatnyilag ebben a fázisban tart.

A felszínre kerülő barlangi kitöltés anyagot egy a barlangszáj és a völgytalp között alkalmanként ideiglenesen kiépítésre kerülő kötélpályán leengedve a szurdokvölgy talpszintjén helyezük el. Egy elmés megoldással elértük, hogy a völgytalpra terelő csigával a kötélpályán lecsúszó vödör saját súlyával rásegítsen az aknából kiemelésre kerülő vödör súlyára. Ez jelentős mértékben megkönnyíti a 17-méteres mélységből, már nem kis erőfeszítést igénylő vödörfelhúzást. Feltárási eredményeinkről a hivatalt folyamatosan tájékoztatjuk.

Melléklet

Fotódokumentáció a Hosszú-hegyi új (Kristályos) barlangról.

Bejárat

Kalcitrózsa a bejáratnál

Falrészlet

Szűkületen túl

Új járatban bízva

Melléklet

Metszet a Piliszentkereszt - Szurdokvölgyi Víznyelő barlangról.

*Piliszentkereszt Szurdokvölgyi Víznyelőbarlang
vázlatos metszete*

